

Вих. № 860/2020/02
від 22 червня 2020 року

Кому:

Заступнику Міністра енергетики та захисту довкілля України
пані Ставчук І.І.

Заступнику Міністра енергетики України з питань європейської інтеграції
пану Демченкову Я.С.

Голові Робочої групи з захисту довкілля та зміни клімату Експертної ради при Міністерстві енергетики та захисту довкілля України
пані Гринчук С.В.

Копія:

Голові Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування
пану Бондаренку О.В.

Віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України
пані Стефанішиній О.В.

Заступнику Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – Торговому представнику України
пану Качці Т.А.

Голові Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку
пану Наталусі Д.А.

Експерту проекту Європейського банку реконструкції та розвитку «Підтримка Уряду України щодо оновлення національно-визначеного внеску»
пану Дячуку О.А.

Щодо оновлення національно визначеного внеску України до Паризької угоди

Шановна Ірино Іванівно!

Європейська Бізнес Асоціація (надалі – Асоціація) і Комітет промислової екології та сталого розвитку (надалі – Комітет) Асоціації засвідчують Вам свою повагу та звертаються до Вас щодо такого.

Чотири роки тому Україна, в межах Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 9 травня 1992 року, однією з перших у Європі ратифікувала Паризьку угоду від

12 грудня 2015 року (надалі – Паризька угода). Відповідно до статті 4 Паризької угоди кожна її країна-підписант зобов'язується готувати, повідомляти та підтримувати послідовні національно визначені внески (надалі – НВВ), що вона має намір досягти. У рамках НВВ щодо глобального реагування на зміни клімату з чітко визначеними цілями, сторони Паризької угоди зобов'язались здійснювати амбітні зусилля, у тому числі, зі скорочення викидів парникових газів (надалі – ПГ), для досягнення глобальної мети, визначеної Паризькою угодою. Також цим документом встановлено, що кожен наступний НВВ має бути більш прогресивним у порівнянні з поточним і відображати найбільш можливі амбіції країни, а також відповідні можливості у світлі різних національних обставин.

Очікуваний національно визначений внесок України до проекту нової глобальної кліматичної угоди, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України (надалі – КМУ) №980-р від 16 вересня 2015 року (надалі – Перший НВВ) Україна подала у вересні 2015 року, в якому було передбачено, що рівень викидів ПГ у 2030 році в Україні має не перевищувати 60% від рівня викидів ПГ у 1990 році. Відповідно до указу Президента України «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» №837/2019 від 8 листопада 2019 року процес розробки КМУ нового НВВ до Паризької угоди (надалі – Другий НВВ), що передбачатиме нову ціль зі скорочення викидів ПГ, має бути завершено до 30 вересня 2020. Найбільшою складністю наразі, на переконання експертів Асоціації, є те, що така ціль має бути не лише ще більш амбіційною, але й реалістичною.

Компанії-члени Комітету Асоціації проаналізували підготовлені Міністерством енергетики України (надалі – Міненерго) сценарії скорочення викидів ПГ відповідно до презентації «Другий НВВ України: результати моделювання» (надалі – Презентація), що була презентована на розширеному засіданні Експертної ради при Міненерго, та пропонують ініціювати обговорення таких питань:

1. За інформацією експертів Асоціації, значна частина стратегічних цілей в різних секторах в Україні наразі не виконується або виконується не зовсім вчасно. Тому, на переконання компаній-членів Асоціації, запропоновані розробниками Презентації в рамках підготовки Другого НВВ Сценарій 2 «Референтний/Сценарій поточної політики» (надалі – Сценарій 2) та Сценарій 3 «Кліматично нейтральна економіка» (надалі – Сценарій 3) уже виходять за межі результативності звичного для України процесу стратегічного планування, адже передбачають повне впровадження усіх релевантних для виконання зобов'язань в сфері протидії зміні клімату механізмів державного регулювання. Більше того, Сценарій 3 додатково передбачає застосування новітніх кліматично нейтральних технологій, реалістичність впровадження та масштабування яких, на переконання експертів Асоціації, наразі складно оцінити, оскільки основні результати матимуть місце лише після 2030 року.

Водночас Сценарій 1 «Business as Usual (BAU)/Базовий» (надалі – Сценарій 1) видається, на думку представників бізнес-спільноти, найбільш реалістичним з-поміж запропонованих – 46% загальних викидів ПГ в 2030 році від викидів ПГ у 1990 році. Проте, як повідомляють експерти Асоціації, навіть цей, на перший погляд, зважений сценарій скорочення викидів ПГ не враховує потенційного економічного зростання, яке поки що позитивно корелює з поточними обсягами викидів CO₂.

За даними Державної служби статистики України, спостерігається тенденція падіння індексу промислової продукції: на 16,2% лише у квітні ц.р порівняно з квітнем попереднього року. У переробній промисловості у квітні 2020 року проти квітня 2019 року падіння відповідного показника становило 20,3%, у добувній промисловості і розробці кар'єрів за цей же період в порівнянні з квітнем 2019 року – 11,2%, у постачанні електроенергії, газу, пари і кондиційованого повітря – 7,2%. **Відтак, експертів Асоціації турбує питання щодо того, на основі яких даних робиться припущення щодо стійкого росту викидів ПГ в Україні у Сценарії 1 у 2020-2030 роках. У разі, якщо всі інші описані в Презентації сценарії скорочення викидів ПГ у подальшому порівнюються з показниками за Сценарієм 1, помилкові припущення щодо обсягів викидів ПГ у ньому можуть спотворювати всі подальші висновки та моделювання.**

2. Результати моделювання всіх без виключення сценаріїв скорочення викидів ПГ передбачають вкладення масштабних інвестицій – від 282 млрд євро відповідно до Сценарію 1 до понад 440 млрд євро відповідно до Сценарію 3 протягом 2020-2030-х років (при цьому у іншій частині Презентації вказується, що Сценарій 1 не передбачає суттєвого зростання інвестицій від поточного рівня). Різниця прогнозованих інвестицій за період 2020-2050 років між Сценарієм 1 та Сценарієм 2 становить більше 200 млрд євро. На переконання експертів Асоціації, за умови встановлення більш амбітних цілей необхідно забезпечити і джерела фінансування заходів, що

впроваджуватимуться в рамках Сценарію 2, і створити перелік програм/механізмів стимулювання скорочення викидів ПГ в секторах економіки. Як повідомляють представники бізнесу, потрібно враховувати, що, по-перше, таке фінансування не може бути забезпечено виключно приватним сектором, по-друге, скорочення викидів ПГ має бути наслідком не лише податку на викиди CO₂, але й впровадження механізмів стимулювання еко-модернізації підприємств. **Таким чином, Асоціація просить надати роз'яснення, які джерела інвестування беруться за основу при моделюванні сценаріїв скорочення викидів ПГ відповідно до Презентації (зокрема, Сценарію 1 з інвестиціями у розмірі 282 млрд євро протягом 2020 – 2030 років), а також на що і в яких обсягах передбачається спрямування таких інвестицій.**

3. Компанії-члени Асоціації наголошують, що термін визначення зобов'язань в рамках Другого НВВ може не сягати далі 2030 року. Так, відповідно до Паризької угоди кожна її сторона повинна повідомляти національно визначений внесок кожні п'ять років, тобто цей документ регулярно оновлюватиметься з огляду на статус виконання цілей, нових макроекономічних даних та розвитку технологій. Враховуючи негативні явища в економіці, спричинені в т.ч. пандемією COVID-19, наразі, на переконання експертів Асоціації, варто обрати прагматичний підхід до встановлення рівня амбітності цілей по скороченню викидів ПГ та не виходити за межі періоду 2020-2030 років. Довготермінові кліматичні амбіції до 2050 року є частиною Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, схваленої протокольним рішенням засідання КМУ від 18 липня 2018 року, – документу, що містить загальне бачення стратегічних цілей по декарбонізації економіки до 2050 року. На думку компаній-членів Асоціації, в рамках Другого НВВ потрібно відмежувати середньострокові зобов'язання країни від очікувань по декарбонізації в розрізі декількох десятиліть. **Отже, Асоціація пропонує сконцентруватися у Другому НВВ на тому, що слід зробити протягом 2020-2030-х років з наявними технологіями. Представники бізнес-спільноти зазначають, що за кілька років можуть з'явитися нові технологічні можливості, тому відповідні завдання, передбачені в НВВ, тоді можна буде переглянути і в 2025 році, і після 2030 року з огляду на соціально-економічні перспективи України.**

4. Розробники Презентації оперують припущенням, що розмір податку на викиди CO₂ в Україні буде продовжувати існувати і збільшуватися у комбінованому сценарії чутливості саме такими темпами: 15,6 євро в 2030 році, 40 євро в 2040 році, 60 євро в 2045 році і 100 євро в 2050 році, водночас також актуальною наразі є необхідність запровадження системи торгівлі квотами на викиди ПГ як це передбачено Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року. За умови впровадження Європейським Союзом (надалі – ЄС) жорстких екологічних вимог, у тому числі, для українських енергетичних та промислових підприємств, обговорення яких, за даними компаній-членів Асоціації, також ведеться наразі, українська продукція може поступово втрачати конкурентну позицію на ринках, якщо не буде здійснюватись інвестування в еко-модернізацію підприємств в належних обсягах. Водночас, якщо українські підприємства будуть активно вкладати кошти в еко-модернізацію основних засобів, на переконання експертів Асоціації, існує ризик того, що внутрішнє виробництво може опинитися під загрозою заміщення імпортною продукцією. **З огляду на це, існує висока ймовірність спотворення конкуренції на українських внутрішніх ринках, тому, за аналогією з тим механізмом, який планується до впровадження в ЄС, Україні варто розробити систему захисних заходів реагування на зниження цін на продукцію з країн, що не підтримують політику декарбонізації або підтримують таку політику, проте не на належному рівні.**

5. Серед іншого, експерти Асоціації звертають увагу й на те, що Україна належить до країн з одним з найнижчих рівнів реального ВВП на душу населення – близько 9,3 тис. доларів за даними Міжнародного валютного фонду (надалі – МВФ) за 2018 рік, високим рівнем сукупного державного та гарантованого державою боргу – 81,43 млрд доларів станом на кінець квітня 2020 року за даними Міністерства фінансів України, та з від'ємною демографією. У 2019 році МВФ ввів нову економічну категорію країн, відповідно до якої Україна входить в групу Emerging and Developing Europe («Нова Європа, яка розвивається»)¹. Експерти Комітету Асоціації звертають увагу на те, що з огляду на соціально-економічний стан України, залежність значної кількості територій від вугільної генерації та промисловості зі значним вуглецевим слідом, цілі, що будуть взяті Україною в рамках Другого НВВ, мають враховувати специфіку структури

¹ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/10/16/652620/>

економіки країни та вразливість домогосподарств з низьким доходом у процесі здійснення політики декарбонізації.

Враховуючи вищевикладене, просимо Вас надати роз'яснення щодо:

- 1) припущення про стійкий ріст викидів ПГ в Україні у рамках моделювання Сценарію 1 у 2020-2030 роках;
- 2) джерел, обсягів та напрямків інвестицій у реалізацію сценаріїв скорочення викидів ПГ протягом 2020 – 2030 років;

Компанії-члени Комітету Асоціації готові до обговорення вищезазначених питань на майданчику Асоціації. Принагідно засвідчуємо готовність надати свою експертну допомогу та просимо залучити представників від Асоціації до відповідної робочої групи з даного питання.

Контактна особа від Асоціації: Ольга Бойко, Координатор Комітету Асоціації, (e-mail: Olga.Boiko@eba.com.ua тел.: 063 141 03 12).

Щиро дякуємо за розгляд нашого звернення та сподіваємось на отримання відповіді найближчим часом!

З повагою,

Ганна Дерев'яно
Виконавчий директор

